

ETO: 81'282(439.14)

81'271.16

DOI: 10.19090/hk.2025.3.97-112

ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

SINKOVICS Balázs

Szegedi Tudományegyetem

Szeged, Magyarország

sinkov@hung.u-szeged.hu

ORCID 0000-0001-8035-8448

A NYELVJÁRÁSI BESZÉDRŐL ÉS BESZÉLŐRŐL ALKOTOTT ELKÉPZELÉSEK A DÉL-ALFÖLDI RÉGIÓBAN

Perceptions of dialectal speech and speakers in the Southern
Great Plain, Hungary

Stavovi o dijalekatskom govoru i govorniku na jugu Mađarske

A tanulmány a *Nyelvi vélekedések Szegeden és környékén. Perceptuális dialektológiai vizsgálat* című kutatás szülők korcsoportjába tartozó adatközlőkkel készült szociolingvisztikai interjúkat elemzi. A huszonnégyszáz fő három különböző településen, Szegeden, Hódmezővásárhelyen és Balástyán él. A tanulmány a népi nyelvészet elméletét alapul véve azt vizsgálja, mit gondolnak az adatközlők arról, hogy mi a nyelvjárás, mi jellemzi, kik beszélnek, hol beszélnek tájszólásban, illetőleg van-e különbség fiatalok és idősek beszéde között. Mindhárom településen élők szerint inkább az idősek beszélnek nyelvjárásban, de míg Szegeden úgy vélik az adatközlők, hogy inkább a környező falvakban élőkre jellemző a nyelvjárás használata, valamint az alacsonyabb végzettséggel kapcsolják össze, addig Hódmezővásárhelyen és Balástyán a fiatalabb korcsoportba tartozókhoz is kötik, és többségük szerint iskolai végzettséggel kevésbé vagy egyáltalán nem függ össze a nyelvjárás használata.¹

Kulcsszavak: népi nyelvészeti, nyelvjárás, nyelvjárás, NyelVéSz-projekt, Szeged környéki nyelvjárás

¹ A tanulmányt a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFI) K 138 827 számú pályázata (Nyelvi vélekedések mintázatai Szegeden és környékén. Perceptuális dialektológiai vizsgálat, 2021–2025) támogatta. A kutatás vezetője: Németh Miklós, résztvevők: Berente Anikó, Kontra Miklós, Molnár-Nagy Lídia, Schirm Anita, Sinkovics Balázs.

Bevezetés

A közvélekedés szerint a nyelvjárási beszélő jellemzően idősebb falusi ember, aki életének nagy részét helyben töltötte, valószínűleg mezőgazdasági munkából él, és mindezzel összefüggésben kevésbé iskolázott. Erre utal az a meglehetősen elítélő kifejezés is, hogy valaki „parasztosan beszél”. Ez a sztereotípiája széles körben elterjedt, annak ellenére is, hogy városokban is lehet találkozni nyelvjárásban beszélő, magasabb iskolai végzettségű emberekkel. A sztereotípiája elterjedését segítették a reklámok, a kabaré, amelyekben a nyelvjárási beszélő az említett tulajdonságokkal bír, valamint az is, hogy az utóbbi évtizedekben a nyelvjárási beszélők elsajátították a köznyelvet is, azaz kettősnyelvűvé váltak, és idegenekkel vagy idegenek jelenlétében kerülik a nyelvjárás használatát. Ezért tűnik úgy a külső szemlélőnek, hogy a nyelvjárások kihalóban vannak, és már csak az idősektől lehet hallani őket.

Az alábbiakban azt mutatom be, milyennek látják szegedi és környékbeli beszélők a nyelvjárást, mit gondolnak arról, hol és kik beszélnek, és megvizsgálom azt is, személyes tapasztalataik milyen viszonyban vannak sztereotípiáikkal. Először felvázolom röviden az elméleti hátteret, a népi nyelvészeti kutatások alapjait, majd bemutatom a kutatást, amelyből az adatok származnak. Ezután ismertetem az adatközlők főbb adatait, majd azt, milyennek látják a nyelvjárási beszélőt. Kitérek azokra a metanyelvi megjegyzésekre, amelyek a saját tapasztalataik és hiedelmeik közti ellentmondásokra utalnak.

Elméleti háttér

A nyelvjárásokra vonatkozó attitűdkutatások egyik rendszeres kérdése, hogy mit gondolnak a megkérdezettek a nyelvjárásokról, tájszólásról, tetszik-e nekik a saját vagy más vidékek beszéde, megőrzendő-e a tájszólás, vagy egyáltalán: meg fog-e maradni. Ezek a kérdések feltételezik, hogy az emberek tudják vagy sejtik, hogy mi a nyelvjárás, mi a tájszólás vagy éppen a köznyelv.

Jelen tanulmány elméleti hátterét a népi nyelvészet szemlélete adja. Erre a területre először Hoenigswald irányította rá a figyelmet; szerinte nemcsak az az érdekes, mi történik a nyelvben, hanem az is, hogy az emberek mit mondanak arról, mi történik a nyelvben, és hogyan reagálnak rá (Hoenigswald 1966, 20, idézi Preston 2017, 12). A népi nyelvészet tehát azt vizsgálja, mit mondanak és gondolnak a nem nyelvészek a nyelvről. Mindenki véleménye érdekes lehet az agysebészekről a vállalatvezetőig, a nép ebben az értelemben ugyanis nem az iskolázatlan, vidéki, mezőgazdasággal foglalkozó embereket jelenti, hanem

mindazokat, akiknek nincs nyelvészeti képzettsége (Preston 2017, 13; Preston 2018, 375–376). Amint arra Paveau felhívja a figyelmet, a nem nyelvészek elég sokfélék, és a nyelvészek és az átlagos beszélő között számos átmeneti kategória van. A kontinuum egyik végén vannak a nyelvészek, a másik végén az átlagos beszélő, és a kettő között olyanok, akik valamilyen szempontból foglalkoznak a nyelvvel, mint például: az a nem nyelvész tudós, aki a nyelvvel foglalkozik, amatőr nyelvészek, korrektorok, szerkesztők, írók, nyelvi érdeklődésű laikusok stb. E kategóriák nem átjárhatatlanok, és változhatnak is, a nyelvészeti tudás népi hiedellemmé válhat és fordítva (Paveau 2011). Amikor az emberek megjegyzéseket tesznek nyelvekről, nyelvváltozatokról, nyelvi formákról, tudásuk, hiedelmek, attitűdjük befolyásolja a viselkedésüket, és ezáltal a nyelvi változást is.

A népi nyelvészeti kutatások magyar nyelvterületen is szorosan összefonódnak a nyelvi attitűdök kutatásával. Az ilyen jellegű vizsgálatokban a kérdések nemcsak attitűdre, hanem ismeretekre, tapasztalatokra, hiedelmekre is vonatkoznak. Egy vagy több település beszélőinek nyelvi vélekedéseit, nyelvi tudatosságát vizsgáló tanulmányok mellett (Kiss 1996; Sándor A. 2001; Sándor K. 2004; Lukács 2009) az Új magyar nyelvátlasz kérdései között is vannak attitűdre és nyelvi tapasztalatokra, ismeretekre vonatkozó kérdések egyaránt (pl. Gyuriczáné Bazsika 2009; Sz. Tóth 2012; Parapatics 2019, 2023).²

Kutatási kérdések

Jelen tanulmányban szegedi és környékbeli adatközlők válaszait elemzem abból a szempontból, hogy mit gondolnak arról, mi a nyelvjárás (és mi nem az), mi jellemzi, kik beszélnek, hol beszélnek tájszólásban, illetőleg van-e különbség fiatalok és idősek beszéde között. Ezek a válaszok azért fontosak, mert ha összevetjük őket a nyelvi attitűdjeikkel, azzal, hogyan értékelik a nyelvjárási beszédet, pontosabban láthatjuk, mit tekintenek nyelvjárásnak, tájszólásnak, miről mondanak egyáltalán véleményt. Emellett megvizsgálom, van-e különbség különböző településtípusokon élők elképzelése között, azaz más koncepciója van-e egy falusi beszélőnek arról, mi a nyelvjárás, mint egy nagyvárosinak (szegedinek) vagy egy erős helyi (és nyelvi) identitással bíró város lakosának (Hódmezővásárhely). Adatközlőink nem mindig fogalmazzák meg expliciten ezeket a gondolatokat, néha csak az interjúban elejtett megjegyzésekből vázolható föl mindez.

² A népi nyelvészet (Niedzielski–Preston 2000) és az abból kinövő perceptuális dialektológia fő művelője Dennis R. Preston (1993, 1999).

Módszer és adatközlők

Az adatok a *Nyelvi vélekedések Szegeden és környékén. Perceptuális dialektológiai vizsgálat* című kutatásból származnak. Ebben a kutatásban mindazokra a szempontokra kiterjedt a vizsgálatunk, amelyeket Preston *language regard* terminussal határoz meg (Preston 2018), azaz a beszélők nyelvvel kapcsolatos tudására, vélekedéseire, attitűdjére, hiedelmeire.³ A kutatásban strukturált szocio-lingvisztikai interjút készítettünk 128 adatközlővel, nagyszülőkkel, szülőkkel, valamint nyolcadik és első osztályos diákokkal (minden helyszínen 8-8 fővel), valamint tanárokkal, tanítókkal (10-10 fővel). Az interjúban rákérdeztünk az adatközlő nyelvhasználatára (pl. kivel, hol, hogyan beszél), nyelvi tapasztalataira, vélekedésére (pl. kik és hol beszélnek *ő*-zve a településen), nyelvi attitűdjére (pl. milyennek tartja a nyelvjárást, zavarja-e valami mások beszédében, kell-e javítani a tanárnak a nyelvjárást). A beszélgetés közepén és végén két ügynöktesztben egy-egy standard és *ő*-ző nyelvjárási beszélőt ítéltettünk meg. (A kutatás leírását lásd Berente et al. 2023.)

A kutatás helyszíne egy nagyváros, Szeged, egy kisebb város, Hódmezővásárhely és egy falu, Balástya. Szeged százötvennyolcezer fős egyetemi város, a (szögedi) nyelvjárás névadója. Hódmezővásárhely Szegedtől huszonöt kilométer távolságra fekszik, a legnagyobb területű vidéki város. Jelentős gazdasági és kulturális központ, a helyi közvélekedés, a szegediek és a hódmezővásárhelyiek szerint is az *ő*-ző nyelvjárás központja. Balástya egy háromezer-háromszáz fős falu Szegedtől északnyugatra, huszonhét kilométerre, Kistelek szomszédságában fekszik. A település történetileg Szegedhez tartozott, 1950 óta önálló község, és hagyományosan mezőgazdasági tevékenység (fóliás gazdálkodás), zöldség-, gyümölcs- és virágtermesztés jellemzi. Mindhárom kutatási helyszín a Szeged környéki nyelvjárás területén helyezkedik el. A nyelvjárás az országban általánosan ismert, ha valaki szegediesen beszél, azt általában fölismerik az emberek.

A nyelvjárás legfeltűnőbb sajátága a független *ő*-zés, azaz bizonyos szavakban és toldalékokban más nyelvjárások zárt *ë*-je (vagy *e*-je) helyett *ő*-t ejtenek, hangsúlyos és hangsúlytalan szótagban, valamint toldalékban egyaránt: *köröszt*, *embör*, *mögtanul*, *területön*, *érdekös stb.* Megvan a zárt *ë* is néhány (bár gyakori) szóban: *tégnap*, *në*, *së*, *ëgy*. Jellemző még a fölső nyelvállású magánhang-

³ Preston éppen ezért alkotta meg a *language regard* terminust, mert nem tartotta megfelelőnek a nyelvi attitűd fogalmát, mivel az értékelő mozzanatot tartalmaz. A népi nyelvészet hagyományosan a nyílt, tudatos megnyilatkozásokat vizsgálta, ezek pedig nem mindig értékelők. Preston szerint a hiedelmek, tudás, ismeret, attitűdök szervezett rendszert alkotnak, és ezt fedi le az új terminus (Preston 2018).

zók nyújtása: *útca, Tíbor*, a *-höz/-hez/-höz* rag helyett használt *-hon/-hön*, vagy olyan, több más nyelvjárásban is meglévő jelenség, mint a zártabb határozóragok: *-bül/-bül*, az *-l* kiesés (*zód, beszéget, tanútam*) (Juhász 2001, 278–281).

Ennek a tanulmánynak a mintáját a teljes kutatásból a szülők csoportjába tartozó adatközlők adják, azaz a három vizsgált településről származó 8-8 fő, főbb adataikat az 1. táblázat mutatja. (Magyarázat: F/N – férfi/nő; af/kf/ff = alapfokú/középfokú/felsőfokú végzettség.)

	Férfi / nő	Iskolázottság	Életkor (átlag)	Interjúk hossza	Fő
Szeged	4 F / 4 N	2 kf / 6 ff	47	9 ó 18 p	8
Hódmezővásárhely	3 F / 5 N	4 kf / 4 ff	42	8 ó 32 p	8
Balástya	3 F / 5 N	1 af / 5 kf / 2 ff	43	8 ó 29 p	8
Összesen	10 F / 14 N	1 af / 11 kf / 12 ff	44	26 ó 19 p	24

1. táblázat: A vizsgálat mintája

Szegeden a legfiatalabb adatközlő 39, Hódmezővásárhelyen 31, Balástyán 33, a legidősebb Szegeden 57, Hódmezővásárhelyen 49, Balástyán 53 éves. A szegediek közül öten helyiek, ketten Békés vármegyeiek (de egyikük még a Szeged környéki nyelvjárás területéről származik), egy fő pedig járszági. A hódmezővásárhelyi adatközlők közül heten helyiek, bár egyikük gyerekkorát a szomszédos faluban töltötte (18 km a várostól), egy másikuk pedig Békés vármegyei származású, szlovák felmenőkkel. Balástyai adatközlőink közül hat fő helyi, bár egyikük a környéken több helyen is élt, egy nyíregyházi, egy pedig hódmezővásárhelyi.

A szegedi adatközlők az interjúban nem *ö*-ztek, de a hat szegedi és környéki közül 4 mondta azt magáról, hogy a családban, szüleivel, rokonaival szokott szegediesen beszélni. A nyolc hódmezővásárhelyi adatközlő közül öten kisebb-nagyobb mértékben *ö*-znek az interjúban, egy vásárhelyi férfi és egy nő nem (utóbbi viszont az interjú előtt és után a terepmunkással *ö*-zve beszélt) és a Békés vármegyei származású is a standard változatot használta. A balástyai adatközlők közül ketten beszéltek az interjúban *ö*-zve, hárman pedig azt mondták, hogy tudnak, és szoktak is így beszélni. A hódmezővásárhelyi származású férfi azt állítja (ezt felesége is megerősíti), hogy gyerekkori *ö*-zését teljesen elhagyta. Tehát a 24 főből 20 a Szeged környéki nyelvjárás területéről származik, közülük 15 fő állítja azt, hogy szokott *ö*-zve beszélni, de csak 7 fő tett így az interjúban.

Elemzés

Miután már a Szeged környéki nyelvjárásról, az *ö*-zésről szó esett, adatközlőinket megkértük arra, magyarázzák el egy kisgyerekeknek (kisiskolásnak), hogy mi a tájszólás. Amint az várható volt, a legtöbben a területi különbségeket említették, vagyis hogy Magyarország különböző területein különbözőképpen beszélnek az emberek: „egy picit máshogy magyarul” (HSZ1N, ff),⁴ „arra a tájakra jellemző beszéd” (HSZ3F, kf), „egy adott régióban kialakult nyelvi sajátosság” (HSZ6F, kf). és más hasonló megfogalmazások hangzottak el. Példának elsősorban hangtani eltéréseket említenek: *ö*-zést, *é*-zést, *a*-zást, vagy ahogyan négyen is fogalmaznak, máshogy ejtik ki a betűket. Mások konkrét szavakat (pl. *szemem* ~ *szömöm*) mondanak példaként. Néhányan a szavak eltérő ejtését hozzák föl példa nélkül, de ez feltehetően szintén a hangtani eltérésekre utal, amint azt egyikük meg is fogalmazza: „a tájszavak jelentős része attól tájszó, hogy a magánhangzókat másképp ejti” (SZSZ3F, ff). Ugyanígy a magánhangzók ejtésének különbségét emeli ki egy balástyai férfi: „bizonyos szavakat teljesen (..) más betűkkel, más (..) magánhangzókkal ejtünk ki, mint ahogy a helyesírásba<n> van leírva” (BSZ5F, kf), a nyelvjárást tehát az írott nyelvvel állítva szembe. (A laikusok megfogalmazásában, azaz a népi nyelvészeti elképzelésekben a betű és a hang szinonimák.)

Mások nem a hangtani eltérések felől, hanem az eltérő szókincs alapján határozzák meg a nyelvjárásokat (vagyis a valódi tájszavak szerint): „van, ahol (...) más szavakat használnak” (BSZ2N, ff); van, aki a *kukorica~tengeri, rica~szotyí* példákat mondja (BSZ4N, af), más a *faragó~hegyező* szópárt említi az *ö*-zés mellett (BSZ7F, kf). S van, akinek nem is az *ö*-zű beszéd az igazi tájszólás, hanem a szókincsbeli eltérések: „ahogy a mamám mondta, ez a gugyuljál, meg gyüssz. Tehát nem is ez nemcsak az *ö*-zés, hanem ez a teljesen más” (SZSZ5N, kf). Ugyanakkor a jelentésbeli eltéréseket már nem területi alapon, hanem a helyes/nem helyes dichotómia szempontjából nézi egyikük: „a becsukni, bezárni *öö* ott a Nyírségbe<n> az fel van cserélve”, és „igazándiból ez nem tájszó” (BSZ8F, ff).

Konkrét területhez kötött változatok csak néhány adatközlőnél kerülnek elő, jellemzően a közismert, sztereotipikus formák és tájegységek: „Vazs megye” (HSZ1N, ff), „azt möghallgatjuk azt a palóc gyereket, ak- a- amikor az mondja

⁴ Az adatközlők kódjában az első betű a településre utal, a második az adatközlői csoportra, jelen esetben ez a szülő (SZ), azután a sorszám (1–8), végül a nem, azaz nő (N) vagy férfi (F) és a végzettség, az alapfokú (af), középfokú (kf) és felsőfokú (ff).

az időjárás-jelentést” (HSZ5N, ff), vásárhelyi *ö*-zés, az Eger körüli *a*-zás (HSZ6F, kf). Némely adatközlő nemcsak a területi szempontból indult ki, hanem abból, hogy zárt közösségekben kialakulnak nyelvek (SZSZ1N, ff), vagy „egymástól elszigetelt csoportok között eltérő nyelvhasználat alakulhat ki” (SZSZ7F, ff). Vannak, akik emellett a saját vagy a családjuk beszédét hozzák példaként: „A tájszólást? Hát (.) hát úgy, ahogy anya beszél.” (HSZ4N, ff), „az, ahogy te [ti. a gyereke, akinek meghatározná a tájszólást] szoktál inkább beszélni” (BSZ3N, kf), „ahogy a szegedi mama beszélt” (SZSZ3F, ff), kimondatlanul is mindannyian a standarddal állítva szembe az otthoni beszédet.

Van néhány olyan adatközlőnk is, akik nagyon határozottan úgy vélik, hogy a standard nyelv jobb, előrébbvaló, mint más változatok, és egyikük a tájszólást nem annyira területhez, mint inkább iskolázottsághoz és a régműlthoz köti, úgy határozza meg, hogy az „történelmi időkből itt maradt olyan típusú beszéd, amit jó, hogy tudunk róla, hogy volt ilyen, de jobb, ha elhagyjuk, mert avval csak a megkülönböztetéssel vagy a gúnyolás tárgya lesz” (HSZ7F, ff). Olyan példákat említ, mint: „Gyüssz mán?” és az *ö*-zés.

Kik és hol beszélnek nyelvjárásban?

A nyelvjárási beszéd a megkérdezett huszonnégyszáz adatközlő gondolkodásában életkorhoz, lakóhelyhez vagy iskolázottsághoz kötődik. Az interjúkban a három településhez igazodva arról érdeklődtünk, van-e szegedi, hódmezővásárhelyi és balástyai beszéd, és kik beszélnek. A környékbeli nyelvhasználat egyik fő jellemzője az *ö*-zés, és ezt azon a környéken, de a nyelvterület más részein is szegedi beszédként azonosítják. Szegeden, Hódmezővásárhelyen és Balástyán bizonyos szempontból egyeznek a vélemények arról, kik beszélnek nyelvjárásban, más szempontból eltéréseket is tapasztalunk.

Vannak olyan szegedi adatközlők, akik szerint „szegedi beszéd” már nincs, mert a városban legfeljebb az idősek beszélnek, és inkább a környéken használatos: „Igazából szerintem klasszikus szegedi beszédet már csak ilyen néprajzi dolgokban lehet. [...] Lehet, hogy még ilyen nagyon idős öb emberek esetleg beszélhetnek úgy, de hát gyakorlatilag lassan kihalnak” (SZSZ2N, ff). Öten is úgy gondolják, hogy az idősek beszélnek *ö*-zve, és van, aki egyenesen a nagyon idősekhez köti: „jóval nyolcvan fölöttiek használják, ezér<í> régmódi” (SZSZ5N, kf). Teszik ezt annak ellenére is, hogy van közöttük olyan, akinek vele egykorú baráti körében is *ö*-znek, bár nem Szegeden, hanem szomszédos városban. A szegedi beszéd, vagyis az *ö*-zés megvan vagy inkább meglehet a városhoz csatolt településrészekben, Szentmihályon, Tápén, vagy olyan tradicionális város-

részekben, mint Alsóváros, de hozzátesszük, hogy ez azért lehetséges, mert ott több időse él. Életkorra való utalás nélkül öt szegedi adatközlőnk szerint a szegedi beszéd jellemző előfordulása a környék, nemcsak a közeli városok (Sándorfalva, Hódmezővásárhely), hanem a Szeged környéki falvak vagy a tanyavilág általában. Néhányan arról is beszélnek, hogy az *ö-ző* beszéd az alacsonyabb iskolai végzettségűekre jellemző (SZSZ7F, ff), így például egyikük kifejti, hogy aki hosszabb időt tölt iskolában, annak „akkor magyar nyelv és irodalomból is hosszú éveket kellett *öö* hát *öö* csiszolódnia iskolapadban” (SZSZ3F, ff), a magasabb iskolázottság szerintük tehát az *ö-zés* elhagyásával jár együtt.

Hódmezővásárhelyt a szegedi adatközlők közül öten is megnevezték mint olyan várost, ahol *ö-znek* az emberek (szembeállítva Szegeddel). Nézzük tehát, mit mondanak, mit gondolnak a hódmezővásárhelyiek arról, kik és hol beszélnek *ö-zve*. Mint fentebb említettem, többségük tud és szokott is *ö-zve* beszélni, életkor szempontjából mégis négyen is úgy vélik, hogy az idősebbek beszélnek *ö-zve*, a fiatalok már alig használják. Ezzel szemben többen is azt állítják, hogy a fiatalok és az idősek beszéde között nincs különbség (leszámítva szóhasználati elemeket, mint a szleng, illetőleg másfelől régi dolgok, tárgyak nevei) (HSZ3F, kf; HSZ5N, ff); esetleg az *ö-zés* mértékében van eltérés, mert az idősek „még erőteljesebben *ö-znek* mint mint mondjuk mint mondjuk én” (HSZ2N, kf). Az időseket mint akikre az *ö-ző* beszéd főképpen jellemző, többen is említik. Az egyik adatközlő, aki az interjúban is valamelyest *ö-zve* beszél, először idősebbekhez küldene egy ismeretlent, ha az *ö-ző* beszédet szeretne hallani: „valamelyik olvasóköribe, ahol ilyen idősebbek összeülnek”, majd pontosítva, mintegy ráébredve arra, hogy nemcsak idősek beszélnek *ö-zve*, hozzátesszi: „de lehet, hogy csak megha<:><l><l>gatna, én ahogy beszélek a gyerekeimmel, azt mondanám, hogy jöjjön el egy kicsit hozzánk” (HSZ3F, kf). Először tehát a sztereotíp választ adja, de nem sokkal később tudatosul benne, hogy családi körben ők maguk is *ö-zve* beszélnek, így ők is megfelelő példát mutathatnak egy kívülállónak arra, milyen is ez a beszéd.

Abban is nagymértékben egyezik adatközlőink véleménye, hogy Hódmezővásárhelyen és környékén egyformán *ö-znek* az emberek, és a városban sincsenek különbségek. Arra a kérdésre, hogy egy idegen hol hallana „vásárhelyi beszédet”, a nyolc adatközlő eltérő kombinációban, de szinte az összes hódmezővásárhelyi városrészt felhozza, kivéve a Belvárost. Ami Szegedet illeti, ketten egyenesen azt állítják, hogy „az *ö-zés* az nem szögedies” (HSZ3F, kf), „aszongyák, hogy szögedies, én amennyire visszaemlékszem a tana- tanulmányaimra, (.) pont Szegeden nem beszélnek egyébként *ö-betűvel*” (HSZ4N, ff). Ez lényegében megfelel annak, amit a szegediek gondolnak arról, hogy beszélnek

a városban. Érdekes ugyanakkor azt is kiemelni, hogy néhányan Szegeden is találkoznak *ö-ző* beszéddel. Az iskolázottság a hódmezővásárhelyi tapasztalatok alapján nem feltétlenül befolyásolja azt, hogy ki beszél *e*-vel vagy ki *ö*-vel: „a lányom osztályfőnöke is *ö*-betűvel, ők is itt itteni lakosok és és igen, pedig orvosfeleség ő is, és mégis *ö*-betűvel beszél” (HSZ8N, kf), vagy diplomás, magas pozícióban lévőkötől is hallani lehet ilyen beszédet, esetleg az alacsonyabb iskolát végzett ember nem váltogatja, azaz nem vált *e*-re (HSZ1N, ff; HSZ5N, ff; HSZ7F, ff). Egyetlen hódmezővásárhelyi adatközlő, egy mérnök vélekedése tér el markánsan a többiekétől, ő ugyanis az *ö-ző* beszédet iskolai-egyetemi éve alatt gúnyolódás miatt elhagyta, és a nyelvjárást az elmaradott paraszti világhoz társítja: „mondjuk ilyen autentikus, ilyen idősebb, ilyen parasztbácsi, az jut eszembe, vagy ilyen vagy ilyen parasztnéni, vagy ilyen termelő, vagy egy ilyen (...) olyan személyektől, azt amúgy amúgy jó hallgatni”, azt is hozzáteszi, hogy ez az áram nélküli tanyasi világ elmúlik, és senki nem akar már ilyen körülmények között élni, és ezzel a nyelvjárás is eltűnik (HSZ7F, ff).

A harmadik vizsgált település egy falu, Balástya. A nyelvjárási beszélők életkorhoz való kötése itt is megjelenik, egyfelől úgy, hogy négy adatközlő szerint is balástyai beszéd már nincs, legfeljebb a „nagyon idősek” körében, míg ketten valamivel árnyaltabban úgy fogalmaznak, hogy míg az öregek körében általános, a fiatalok már nem vagy alig beszélnek *ö-zve*, s vannak itt is ketten olyanok, akik csak szókincsbeli eltéréseket vélnek idősek és fiatalok között. Ez utóbbi véleményhez az is hozzá tartozik, hogy mindkét adatközlő azt mondja, nincs balástyai beszéd, vagy legalábbis nem tér el lényegesen attól, amit az iskolában tanítanak, bár egyikük megjegyzi, hogy a környéken nincs olyan település, amelyik tisztán *e-ző* lenne, az *ö-zés* mindenhol része még a beszédnek (BSZ8F, ff). Balástyán is említene területi különbségeket, de míg Szegeden és Hódmezővásárhelyen ez város-falu kettősséget jelent, Balástyán a falut és a tanyákat: „tanyán például ott jobban *ö*-vel, mint a faluba<n>” (BSZ3N, kf). Ketten viszont az internet és a mobiltelefon elterjedtségét kiemelve azt mondják, hogy ma már nincs különbség a falu és a tanya között (BSZ6N kf; BSZ8F, ff). A nyelvjárási beszéd és az iskolázottság közötti összefüggés csak elvétve kerül elő a balástyai interjúkban, mert – amint többen is kifejtik – nem a nyelvjárás számít: „nem csak az számít [...], hogy valaki *ö*-vel beszél vagy nem, hanem hogy mennyire választékos”, azaz „egy falun is *öö* lehet *öö* találni egy nagyon kiművelt, nagyon szépen beszélő embert, mint egy egy ilyen kicsit egyszerűen gondolkozó, meg ilyen (...) má- másképp beszélő embert, aki abba<n> nőtt föl és akkor neki neki az a természetes meg úgy ejti” (BSZ6N, kf). Ketten említik Szegedet, mint ahol van *e* is meg *ö* is, és négyen Hódmezővásárhelyt, ahol még inkább *ö*-vel beszélnek.

Mindhárom településen kaptunk olyan válaszokat, amelyek expliciten utalnak rá, hogy az adatközlőnek van ismerete (vagy éppen nincs) valamely témáról, például hol beszélnek lakóhelyének környékén (településen belül) és a környező településeken ő-zve. Szegeden voltak olyan megnyilatkozások, amelyek hálomából szerzett információkra utaltak, míg Balástyán és Hódmezővásárhelyen a saját tapasztalatra való hivatkozás általános volt. Ez persze összefügghet a települések eltérő méretével is, kisebb helyen inkább lehet személyes tapasztalaton alapuló ismerete az embernek, mint egy nagyvárosban. Mindhárom településen inkább az idősökhöz kötik a nyelvjárást, Szegeden a környező falvakhoz és az alacsonyabb végzettséghez, és Hódmezővásárhelynek van mind a három adatközlői csoport szerint a leginkább ő-ző lakossága.

Nyelvjárás és nyelvhelyességi hiba

Ha a nyelvjárásokra úgy tekintenek, ahogy fentebb bemutattam, mint olyan változatokra, amelyek csak szókincsükben és a magánhangzók tekintetében térnek el egymástól és a köznyelvtől, akkor a mássalhangzók eltérései és a grammatikai különbségek nem nyelvjárási sajátságok, hanem nyelvi-nyelvhelyességi hibák lesznek. A Németh Miklós által idézett egyik pedagógus is megfogalmazta azt a dilemmát, hogy nem mindig tudja eldönteni egyes nyelvi elemekről azt, hogy az nyelvjárási forma-e, vagy nyelvhelyességi hiba (Németh 2024, 123). Az a probléma jelen tanulmány adatközlőinél is megfogalmazódik, hogy bizonyos nyelvi formák nem (csupán) nyelvjárási eltérések, hanem hibásan használt változatok. A Melyik a helyes? tesztben voltak e-ő szópárok (*gyerek-gyerök, meg~mögy*) több más változó (pl. *lakom-lakok*) mellett, illetőleg az utasításban szereplő példában a *szőlő-szöllő* szópár. Adatközlőink egy része – ha megjegyzéseket fűzött a feladathoz – vagy azt mondta, hogy a tájszólás is helyes (12 fő), és/vagy azt, hogy a helyesírásnak megfelelően próbált válaszolni (5 fő). Utóbbiak tehát a helyességet az írott nyelvhez kötötték. Az e-ő szópárokat elkülönítették a többi példától, mert azoknál úgy vélték, hogy mindegyik helyes, míg az egyéb eltéréseket mutatók közül az egyik forma helytelen: „mert tényleg szőlőnek kell mondani, és őö mm hibás a a szerintem a két l használata” (SZSZ3F, ff), „amit viszont nyelvtani hibának is tartok, a asszem a lakom-lakok ott a ragozás miatt, de (.) igazából én azt sem gon- tudom, hogy ez biztosan vasbeton szabály-e” (SZSZ2N, ff).

A helyes nyelvhasználat és a tájszólás elkülönítése az interjúnak abban a részében is előkerült, amelyben egy nyelvjárásban beszélő férfit kellett megítélni. A félperces részlet több nyelvjárási sajátságot is tartalmazott (*autókhon* 'autók-

hoz', ű 'ő', köll, kő 'kell', embör, mögoldani stb.). Az interjúban elhangzó megjegyzésekből itt azokat emelem ki, amelyek a helyesség kérdését érintik, bár konkrét nyelvi formákat nem mindenki nevez meg. Az ő-zés önmagában nem lenne baj: „Nem öö (.) alapvetően nem a köll meg a mög-gel van a volt a probléma, hanem a v- n- nem probléma, tehát a a sz- a szintnek a a be kategorizálásáná<l>, hanem (.) azokkal a mondat szerkezeti és és és nyelvtani dolgokkal, amik mondjuk egy hivatali ügyintézőné<l> má<r> nem biztos, hogy hogy ezt a vonalat tudja továbbvinni” (HSZ1N, ff). Egy szegedi adatközlő szintén nem az ő-zést tette szóvá, hanem egy közelebbről meg nem nevezett nyelvtani formát: „néha kicsit olyan hanyagnak éreztem a a mondjuk a ragozást” (SZSZ7F, ff), míg egy másik a kiejtést: „ű azt mondta vagy aszonta inkább, tehát ű aszonta, ez a kevésbé iskolázott embereknek a fordulata” (SZSZ3F, ff). Ez utóbbi megjegyzés azért is érdekes, mert egyszer hangzott el az ű (és egyszer ő formában), az *aszonta* pedig nem is szerepelt a felvételen. Vagyis az adatközlő számára az ű olyan sztereotipikus változat, amelyet elég egyszer kimondani, és a beszélőt ez alapján azonnal minősíti, továbbá olyan formát is tulajdonít neki, ami szerinte az alacsony iskolázottságúakra jellemző. Bár a nyelvjárási különbségeket hangtani eltérésként fogalmazzák meg, vannak olyan nyelvi formák, pl. a zártabb magánhangzós változatok (az ő helyett ű) vagy a hangok elhagyása, kiesése, amely jellemzők már műveltségi markerek, és használatuk nem egyszerűen nyelvjárási beszélőt jelez, hanem kevésbé iskolázott embert. Ezek a megjegyzések összhangban vannak azzal, amit Parapatics Andrea (2020: 51–64) a közösségi média felületein figyelt meg, hogy a regionalizmusokat nemritkán szóvá teszik, és általában negatívan ítélik meg.

Összegzés

A fentebb felvázolt kép arról, hogy milyennek képzelik el a nyelvjárási beszélőt a megkérdezettek, árnyalható azzal, ha egy-egy adatközlő válaszait részletesebben is megnézzük. Vannak elképzeléseik arról, kik és hol beszélnek nyelvjárásban, és az interjú más részeiből kiderül, hogy vannak a saját tapasztalataik, amelyek néha ennek ellentmondanak. Erre a kettősségre nagyon gyakran nem reflektálnak, még akkor sem, ha az interjúban egymáshoz közel szerepel ez az ellentmondás. A sztereotipikus véleményeket, nevezetesen hogy az idősek beszélnek nyelvjárásban, eltérő személyes tapasztalat sem módosítja, az szokatlanságként vagy kivételként azonosítódik, vagy reflektálatlanul marad. Ez megfelel a szociálpszichológiai kutatások sztereotípiákról szóló megfigyeléseinek, vagyis a mélyen gyökerező sztereotípiát nem rombolja le a

neki ellentmondó tapasztalat, a szokatlanságra vagy lehet találni magyarázatot, vagy pedig a sztereotípiát cáfoló egyén kivételként azonosítódik, mintha nem is az adott csoport tagja lenne (vö. Smith et al. 2016: 263–264). Még olyanok is hajlamosak az időseket megnevezni a tájszólás tipikus beszélőiként, akik az interjúban maguk is *ő*-znek, sőt esetleg más nyelvjárási sajátosságokat is használnak. Vagy például az ügynöktesztben a számos nyelvjárási sajátosságot mutató beszélőt olyanok is negatívan ítélték meg (az alábbi példában egy távolabbról Szegedre került hivatalnok), akiknek van hasonlóan beszélő ismerőse.

SZSZ2N, ff Az a megmosolyogtató benne, hogy így beszél a kabinettitkárságon egy *ő* pontosan így a egy ügyintéző. Nagyon kedves hölgy egyébként, de ebben a stílusban beszél.

TM Aha! Miért a bolti eladót jelölte ennek ellenére mégis?

SZSZ2N, ff Hát azért<t>, mer<t> úgy gon- tehát *ő* egy kicsit *ő* úgy tűnt a beszédéből, hogy ez nem- nemcsak beszédstílus, hanem egy szellemi színvonalat is *ő* képvisel.

Egy Békésből származó adatközlő pedig fontosnak tartja kiemelni, hogy gyereke fiatalabbik, *ő*-ző óvónője diplomás. Feltehetően az állhat emögött, hogy aki otthonról elkerül tanulni máshová, attól általában azt várják, hogy elhagyja a nyelvjárását: „az egyik *ó*- óvónénink, még még *ó*- óvodás volt a gyerekünk, *ő* is [*ő*-zött], diplomás óvónő, tehát nem is... tehát elment tanulni [kuncog] valahova ugye Vásárhelyről, nagyon *ő*-zött. A másik például egyáltalán nem. Pedig az egy idősebb *ő* óvónéni volt, a fiatalabbiknál megmaradt ez a ez a nyelv” (HSZ1N, ff). Vagy a fentebb idézett, szintén hódmezővásárhelyi nő a lánya egy tanárnőjéről: „pedig orvosfeleség *ő* is” (HSZ8N, kf). Ezzel szemben az a többdiplomás hódmezővásárhelyi önkormányzati osztályvezető, aki rendszeresen hozzá hasonlóak társaságában van, természetesnek veszi, hogy körülötte magas státuszú emberek is *ő*-znek (HSZ5N, ff). Balástyai adatközlők a választékos beszédet szintén nem az *ő*-zéssel vagy *e*-zéssel kapcsolják össze.

Ezek az eredmények összhangban vannak korábbi szegedi kutatásunk adataival, miszerint a 60 év fölötti adatközlők többségében úgy vélték, a fiatalok nem vagy jóval kevesebben használják az *ő*-zést, például az iskoláztatásnak és a médiának köszönhetően, és ők maguk is váltanak *e*-zésre, ha hivatalos, formálisabb helyzetben szólalnak meg (Kontra et al. 2016: 147–149). Az Új magyar nyelvatlasz interjúin alapuló tanulmányok megállapításai is hasonlókat mutatnak. Kerkakutason (Zala megyében) a megkérdezettek többsége szerint inkább az idősek beszélnek nyelvjárásban, de vannak olyanok is, akik szerint a fiatalok

is, esetleg kisebb mértékben (Gyuriczáné Bazsika 2009), ugyanígy Parapatics adatai szerint is inkább az időseknek tulajdonítják a megkérdezettek a nyelvjárási beszédet (Parapatics 2019: 96, 2020: 29, 2023; vö. még Sz. Tóth 2012). Hasonló a helyzet Németországban is, egy kutatás szerint Németország középső területein a nyelvjárásra úgy tekintenek, mint ami az idősebbek vagy az alsóbb társadalmi státuszúak beszéde (Stoeckle–Svenstrup 2011: 85, Plewnia–Rothe 2012: 15). Hozzá kell azonban tenni, hogy minden kutatásban vannak olyanok is, akik szerint a fiatalok is beszélnek nyelvjárásban. Ennek a kettősségnek nemcsak az eltérő tapasztalat lehet az oka (kinek a családjában, környezetében használják a nyelvjárást), hanem az is, mit értenek nyelvjárásról. Plewnia és Rothe (2012: 17) arra hívják fel a figyelmet, hogy amikor az eredmények szerint a tipikus nyelvjárási beszélő idősebb férfi, és kisebb településen vagy nagyvárosban él, akkor feltehetően eltérő nyelvjárásfelfogás miatt lehet ilyen ellentmondás az adatokban: a kisebb településen élők a hagyományos nyelvjárást, míg a nagyvárosban élők a standardközeli beszédet érthetik nyelvjárásról.

A sztereotipikus elképzelések ugyanakkor nem nélkülöznek minden alapot. A legtöbb adatközlő arról számolt be, hogy a családjában, a környezetében a fiatalok már nem vagy alig beszélnek *ö-ző* nyelvjárásban, s az idős(ebb)ek beszédében vannak olyan szavak, kifejezések, amiket már adatközlőink sem használnak (fontos kiemelni, hogy önbevallásról van szó). Amikor tehát nyelvi attitűdökre vonatkozó kérdésekben azt tudakoljuk, milyen a nyelvjárási beszéd vagy a tájszólás, meg fog-e maradni, akkor azokat az elképzeléseket figyelembe kell venni, hogy az adatközlők fejében milyen kép él arról, hogy mi a tájszólás. A válaszok értelmezéséhez azonban, úgy vélem, fontos azzal is tisztában lenni, mit értenek a megkérdezettek azon, hogy tájszólás, nyelvjárás, irodalmi nyelv, köznyelv, és mit gondolnak arról, hogy ki beszél ezeknek megfelelően. Néhány interjúban megfogalmazták azt is, hogy a nyelvjárást az idősek beszélik vagy beszélték, és a fiatalabbak *e-zéssel* kevert változata (megfogalmazásukban: keverve vagy vegyesen használják az *ö-t*) nem igazi nyelvjárás. Emögött az az elképzelés rejlik, hogy nemcsak a standardnak (köznyelvnek), de a nyelvjárásnak is van tiszta formája, amelybe nem keveredik az *e-zés*.

További elemzési lehetőség, hogy ezeket a népi nyelvészeti vélekedéseket összevetjük a beszélők attitűdjeivel, nyelvi ideológiáival. Érdemes lesz azt is vizsgálni, hogy az interjúkban folytonosan felbukkanó standard nyelvi ideológia hogyan hat nemcsak a nyelvi attitűdökre, hanem arra is, hogy milyennek látják az *ö-ző* nyelvjárás jelenlegi helyzetét és jövőjét, és mennyire párhuzamosak ezek a folyamatok azzal, ami a nyugati világban a nyelvjárások visszaszorulása kapcsán megfigyelhető.

Irodalom

- Berente Anikó – Kontra Miklós – Németh Miklós – Schirm Anita – Sinkovics Balázs. 2023. Nyelvi vélekedések mintázatai Szegeden és környékén. *Hungarológiai Közlemények* 24 (4): 81–88.
- Gyuriczáné Bazsika Enikő. 2009. Nyelvjárásvesztés – nyelvjárásmegtartás: Attitűdvizsgálatok a zalai Kerkakutas községben. In *Nyelvideológiák, attitűdök és sztereotípiák. 15. Élőnyelvi Konferencia, Párkány (Szlovákia), 2008. szeptember 4–6.*, szerk. Borbély Anna, Vančóné Kremmer Ildikó, Hattyár Helga, (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 101.) 129–137. Budapest: Tinta.
- Hoenigswald, Henry. 1966. A Proposal for the Study of Folk-Linguistics. In *Sociolinguistics*, ed. William Bright. 16–26. The Hague: Mouton.
- Juhász Dezső. 2001. A nyelvjárási régiók. In *Magyar dialektológia*, szerk. Kiss Jenő. 262–316. Budapest: Osiris Kiadó.
- Kiss Jenő. 1996. A nyelvi attitűd és a másodlagos nyelvi szocializáció: vizsgálatok nyelvjárási környezetben. *Magyar Nyelv* 92: 138–151.
- Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs. 2016. *Szeged nyelve a 21. század elején*. Budapest: Gondolat.
- Lukács Csilla. 2009. Székelyföldi középiskolások nyelvi/ nyelvjárási identitástudata. In *Válogatás az 1. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia előadásaiból*, szerk. Várad Tamás. 70–80. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet.
- Ludányi Zsófia. 2017. Nyelvi ideológiák és napjaink nyelvhasználati kérdései a nyelvi tanácsadó szolgálat tükrében. *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények* 12 (2): 32–48.
- Németh Miklós. 2024. A változó nyelvjárás – a tanórán: Eltérő tanári hitvallások. In *Levéltár – terepmunka – katedra: Születésnap kiadványtő kötet Hegedűs Attila tiszteletére*, szerk. Farkas Edit – Nemesi Attila László – Pintér Lilla. 219–230. Budapest: Pázmány Péter Katolikus Egyetem Magyar Nyelvészeti Tanszék.
- Parapatics Andrea. 2019. Adalékok a nyelvjárási tudat kérdésköréhez az Új magyar nyelvjárási atlasz néhány dunántúli kutatópontjáról. *Eruditio – Educatio* 14, 88–100.
- Parapatics Andrea. 2020. *A magyar nyelv regionalitása és a köznevelés. Tények, problémák, javaslatok*. Budapest: Tinta.
- Parapatics, Andrea. 2023. The sociolinguistic survey of the New General Atlas of Hungarian Dialects project and its partial results. *Linguistica Silesiana* 44 (1): 105–120. <https://www.doi.org/10.24425/linsi.2023.144825>
- Paveau, Marie-Anne. 2011. Do nonlinguists practice linguistics? An anti-eliminative approach to folk theories. *AILA Review* 24: 40–54.
- Plewnia, Albrecht – Rothe, Astrid. 2012. Sprache – Einstellungen – Regionalität. In *Sprache und Einstellungen. Spracheinstellungen aus sprachwissenschaftlicher und sozialpsychologischer Perspektive*, Hrsg. Ludwig M. Eichinger – Albrecht Plewnia – Christiane Schoel – Dagmar Stahlberg. 9–118. Tübingen: Narr.

- Preston, Dennis R. 2017. The perception of language differences: Why should you care? In *Élőnyelvi kutatások és a dialektológia*, szerk. Benő Attila – Fazakas Noémi. 11–26. Marosvásárhely, Kolozsvár: Erdélyi Múzeum Egyesület.
- Preston, Dennis R. 2018. Folk linguistics and language awareness. In *Handbook of language awareness*, ed. Peter Garrett – Josep M. Cots. 375–386. London: Routledge.
- Sándor Anna. 2001. A nyelvi attitűd kisebbségben. *Magyar Nyelv* 97: 87–95.
- Sándor Klára. 2004. Az „én nyelvem” – A „saját nyelvváltozatra” vonatkozó vélekedések nem nyelvészek ítéleteiben. In *Nyelvvesztés, nyelvjárásvésztes, nyelvcseré*, szerk. Lakatos Ilona – T. Károlyi Margit, 40–49. Budapest: Tinta.
- Smith, Eliot R. – Mackie, Diane M. – Claypool, Heather M. 2016. *Szociálpszichológia*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.
- Stoeckle, Philipp – Svenstrup, Christoph Hare. 2011. Language variation and (de-) standardisation processes in Germany. In *Standard Languages and Language Standards in a Changing Europe*, eds. Tore Kristiansen and Nikolas Coupland. 83–90. Oslo: NOVUS PRESS.
- Sz. Tóth László. 2012. Salánk és Dobra: Két kisebbségi magyar beszélőközösség nyelvi mentalitásának vizsgálatához (az ÚMNYA. adatai alapján). In *FÉLÚTON 7. A hetedik Félúton konferencia (2011) kiadványa*, szerk. Parapatics, Andrea; Csernák-Szuhánszky, Debóra. Budapest: ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola.

PERCEPTIONS OF DIALECTAL SPEECH AND SPEAKERS IN THE SOUTHERN GREAT PLAIN, HUNGARY

The study based on 24 sociolinguistic interviews conducted with informants from the parent group of the research “Patterns of language regard in the city of Szeged, Hungary and vicinity: a study in perceptual dialectology”. The respondents are from three different settlements in the area of Szeged dialect namely Szeged, Hódmezővásárhely and Balástya. Drawing on the theory of folk linguistics, the study explores informants’ perceptions of dialects – specifically, what defines them, who speaks them, where they are spoken, and whether generational differences exist in dialect use. Respondents in all three locations associate dialect use primarily with the elderly. However, attitudes diverge between settlements. In Szeged, participants view dialects as more prevalent in surrounding villages and correlate their use with lower educational attainment. In contrast, respondents from Hódmezővásárhely and Balástya (who belong to the same parent age group as the study’s focus) report actively using the local dialect themselves. Most in these two settlements perceive little to no connection between dialect use and educational level.

Keywords: folk linguistics, regional dialect speakers, NyelVéSz project, Szeged dialect

STAVOVI O DIJALEKATSKOM GOVORU I GOVORNIKU NA JUGU MAĐARSKE

Studija analizira sociolingvističke intervjuje ispitanika koji spadaju u kategoriju roditelja prikupljene u okviru projekta „Obrasci stavova o jeziku u Segedini i okolini: perceptualno dijalektološko istraživanje”. Dvadeset četiri ispitanika živi u tri različita naselja: Segedinu, Hodmezevašarhelju i Balašći. Studija – oslanjajući se na teoriju narodne lingvistike – analizira šta učesnici u intervjuu smatraju dijalektom, šta karakteriše dijalekat, ko govori dijalekatsku varijantu, gde se koristi dijalekatski govor, odnosno da li se govor mladih i starih razlikuje. U sva tri naselja smatraju da pretežno stariji govore u dijalektu, ali dok u Segedinu misle kako se dijalekatski govor koristi uglavnom u obližnjim selima, te takav govor povezuju sa nižim stepenom obrazovanja, oni koji žive u Hodmezevašarhelju i u Balašći tvrde kako i osobe koje spadaju u kategoriju roditelja takođe koriste dijalekat, ali prema većini njih školska sprema u manjoj meri ili uopšte ne utiče na upotrebu dijalekata.

Ključne reči: narodna lingvistika, dijalekatski govornik, projekat NyelVéSz, dijalekat iz okoline Segedina

A kézirat beérkezésének ideje: 2025. márc. 9.

Közlésre elfogadva: 2025. máj. 5.